

Μύθοι της Κρήτης

Πολλά έχει να πει η μυθολογία για το μεγάλο, νοτιότερο νησί της Ελλάδας. Για έναν βασιλιά τρανό, με εξουσία αδιαμφισβήτητη που απλωνόταν σε στεριές και θάλασσες, για πλούτο, θεόδοτους νόμους, τεχνική ανάπτυξη. Ενάμιση αιώνα πριν, το μυθικό βασίλειο της Κρήτης ήταν ένα σύννεφο, μια φαντασία. Έπειτα, πήρε σάρκα και οστά, καθώς αρχαιολογικές σκαπάνες άρχισαν να ανασύρουν από το χώμα τον πολιτισμό που ονομάστηκε Μινωικός και καθρεφτίζεται εντυπωσιακά στον μύθο.

Ο Δίας στην Κρήτη

Για τον βασιλιά των ανθρώπων, τον Δία, η Κρήτη ήταν η γη που τον ανέθρεψε. Όταν γεννήθηκε η Ρέα, η μητέρα του, πάσχοντας να τον γλιτώσει από τον πατέρα του τον Κρόνο, που κατάπιε τα παιδιά του, τον έκρυψε στο όρος Ίδη. Τον Κρόνο τον ξεγέλασε με μια πέτρα σπαργανωμένη, που εκείνος την κατάπιε ανυποψίαστος.

Στο κρητικό βουνό ήταν πολλοί αυτοί που φρόντιζαν το θεϊκό βρέφος. Πρώτοι και καλύτεροι οι Κουρήτες, νεαροί πολεμιστές που χτύπαγαν τα σπαθιά στις μεταλλικές ασπίδες τους για να μην ακουστεί το κλάμα. Έπειτα μια αίγα, η Αμάλθεια, που του πρόσφερε το γάλα της. Από ευγνωμοσύνη ο θεός, όταν μεγάλωσε, την έκανε άστρο για να λάμπει αιώνια στον ουρανό. Και το κέρατό της, το <<κέρας της Αμάλθειας>>, έγινε σύμβολο αφθονίας.

Αργότερα ξαναβρέθηκε ο Δίας στη Κρήτη, με αφορμή έναν από τους μεγαλύτερους του έρωτες. Την Ευρώπη. Κόρη ασιάτισσα, πανέμορφη, πλατυμέτωπη όπως λέει το όνομά της, μάζευε λουλούδια με τις φίλες της σε ένα λιβάδι. Για να την πλησιάσει ο θεός μεταμορφώθηκε σε ταύρο ολόλευκο, όλο ημεράδα. Ενθουσιάστηκαν οι κόρες με το καλοσυνάτο ζώο και η Ευρώπη πήρε θάρρος και ανέβηκε στην πλάτη του. Γοργός πέταξε ο ταυρόμορφος θεός πάνω από τη θάλασσα και τα κύματα γαλήνεψαν, δελφίνια χόρεψαν ψηλά στον αέρα, οι Τρίτωνες φύσηξαν θριαμβευτικά τις μεγάλες τους κοχύλες.

Ο ιερός γάμος τελέστηκε στην Κρήτη, στο Δικταίο Άντρο. Για να ευχαριστήσει την αγαπημένη του ο Δίας της πρόσφερε τρία μοναδικά δώρα: έναν χάλκινο γίγαντα, τον Τάλο, φύλακα της Κρήτης, έναν χρυσό σκύλο, που δεν έχανε θήραμα και βέλη που δεν έχαναν τον στόχο.

Η βασιλεία του Μίνωα

Τρεις γιους χάρισε η Ευρώπη στον Δία, τον Μίνωα, τον Σαρπηδόνα και τον Ροδάμανθου. Τη βασιλεία του νησιού

ανέλαβε ο Μίνωας. Κρατώντας το χρυσό του σκήπτρο, που έλεγαν πως του το είχε χαρίσει ο ίδιος ο Δίας, ένωσε τις εκατό και πάνω πολιτείες τις Κρήτης και έτσι κυριάρχησε σε όλη τη μεγαλόνησο.

Στον καιρό του Μίνωα οι άνθρωποι ημέρεψαν σε όλους τους τόπους. Αυξήθηκαν και πλούτισαν και τα μικρά χωριά τους έγιναν πολιτείες και οι πολιτείες ακόμη πιο μεγάλες και πιο όμορφες. Ο Μίνωας δεν ήταν μόνο δυνατός, ήταν και δίκαιος και σοφός. Κάθε εννέα χρόνια έφευγε μακριά από τους ανθρώπους, ανέβαινε στην Ίδη, στο σπήλαιο του Δία, κι έμενε μέσα εκεί κλεισμένος. Όταν κατέβαινε είχε μαζί του νέους νόμους, που όπως έλεγαν του υπαγόρευε ο ίδιος ο Δίας.

Η θαυμαστή αυτή οργάνωση και δύναμη δεν ήταν δυνατόν να περιοριστεί στη μεγαλόνησο. Οι Κρητικοί, με την καθοδήγηση του σοφού και γενναίου βασιλιά τους, έφτιαξαν στόλο ισχυρό, από πολλά καράβια με πρωτόγνωρη αντοχή και γρηγοράδα, ανέβηκαν στα νησιά του Αιγαίου και τα παράλια της Μικράς Ασίας, καθάρισαν τις θάλασσες από τους πειρατές, έδιωξαν προς την Ασία τις πιο άγριες φυλές. Έτσι όλες οι θάλασσες της Μεσογείου έγιναν θάλασσες του Μίνωα.

Θησέας και Μινώταυρος

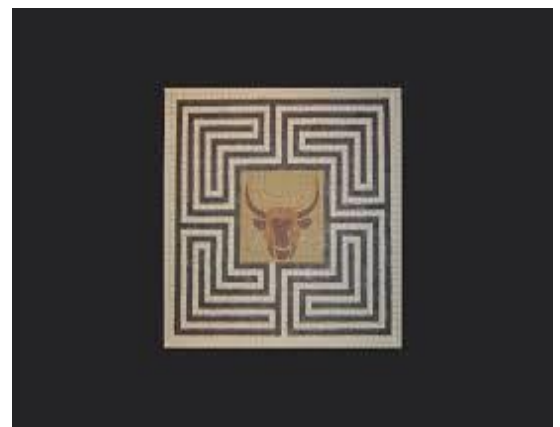
Γυναίκα του Μίνωα ήταν η Πασιφάη, κόρη του ίδιου του θεού Ήλιου. Μαζί της, αλλά και με άλλες γυναίκες, ο Μίνωας απέκτησε πολλά παιδιά, αγόρια και κορίτσια. Η Πασιφάη όμως έκανε και έναν γιο, παράξενο, τερατόμορφο, έναν από τους πρωταγωνιστές αυτής της ιστορίας.

Η ιστορία ξεκινά στην Αττική, στον Μαραθώνα. Ο Ανδρόγειος, γιος του Μίνωα, παρακινήμένος από τον βασιλιά της Αθήνας, τον Αιγέα, προσπάθησε να εξοντώσει έναν μανιασμένο ταύρο, έχασε τη ζωή του. Συντετριμμένος ο Μίνωας κήρυξε τον πόλεμο στους Αθηναίους, τους νίκησε, και τους ανάγκασε να του στέλνουν κάθε εννέα χρόνια επτά νέους και επτά νέες. Η μοίρα των παιδιών ήταν φρικτή. Ο Μίνωας τα οδηγούσε στον λαβύρινθο, ένα δαιδαλώδες υπόγειο κάτω από το παλάτι του. Εκεί, στα σκοτεινά του βάθου, έκρυβε την ντροπή της οικογένειας, τερατόμορφο γιο της γυναίκας του. Τον Μινώταυρο.

Πατέρας του Μινώταυρου ήταν ένας ταύρος –ο δεύτερος στην ιστορία μας- που είχε κάποτε εμφανιστεί στις ακτές της Κρήτης. Τον είχε στείλει ο θεός της θάλασσας, ο Ποσειδώνας, αλλά ο Μίνωας δεν τον θυσίασε, όπως έπρεπε, λόγω της εξαιρετικής ομορφιάς του. Για να τιμωρήσει τον βασιλιά, ο Ποσειδώνας έκανε την Πασιφάη να τον ερωτευτεί. Έτσι γεννήθηκε ο Μινώταυρος, άνθρωπος με κεφάλι ταύρου.

Τροφή για τον Μινώταυρο γινόταν οι νέοι και οι νέες της Αθήνας. Ο αιματοβαμμένος φόρος, ανάμνηση ίσως πανάρχαιων ανθρωποθυσιών, είχε πληρωθεί δυο φορές. Την τρίτη, ο Θησέας, ο νεαρός γιος του Αιγέα, απαίτησε να δοκιμάσει την τύχη του. Να πάρει τη θέση ενός από τους επτά και να παλέψει με το ανθρωπόμορφο τέρας. Με κρύα καρδιά είπε το ναι ο Αιγέας. Ζήτησε όμως από τον καπετάνιο του καραβιού που θα μετέφερε τα παιδιά στην Κρήτη μια χάρη: αν όλα πήγαιναν καλά, να αλλάξει τα πανιά από μαύρα που ήταν πένθιμα, σε άσπρα, για να καταλάβει από μακριά πως γλίτωσε ο μοναχογιός του.

Στην Κρήτη ο Θησέας τα κατάφερε. Όχι μόνο χάρη στη γενναιότητα του αλλά και χάρη στην Αριάδνη, την όμορφη κόρη του Μίνωα που τον ερωτεύτηκε. Για να τον βοηθήσει, του έδωσε ένα κουβάρι νήμα και τον συμβούλεψε να δέσει τη μια άκρη του στην είσοδο του λαβυρίνθου και να το ξετυλίγει όσο βάδιζε στους

σκοτεινούς διαδρόμους. Πώς αλλιώς θα έβρισκε ξανά την έξοδο; Πράγματι, ο Θησέας μπήκε, σκότωσε τον Μινώταυρο και βγήκε νικητής στο φως της ημέρας. Έπειτα, έφυγε βιαστικά από το νησί, μαζί με την Κρητικά βασιλοπούλα.

Δεν ήταν γραφτό όμως να μείνουν μαζί ο Θησέας και η Αριάδνη. Στο γυρισμό σταμάτησαν στη Νάξο κι εκεί είδε την κοπέλα ο θεός Διόνυσος, θαμπώθηκε από την ομορφιά της και ζήτησε από τον Θησέα να του την αφήσει για γυναίκα του. Κάποιοι βέβαια λένε πως ο Θησέας αγαπούσε άλλη, την Αίγλη, κι αυτός ήταν ο λόγος που παράτησε την Αριάδνη. Άλλη μια στάση έκανε το καράβι στη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Για να τιμήσουν τον θεό, οι Αθηναίοι και οι Αθηναίες χόρευαν γύρω από τον βωμό τον γέρανο, έναν συρτό που με τους ελιγμούς του αναπαρίστανε τους διαδρόμους του λαβύρινθου. Τέτοιοι χοροί, συρτοί και κυκλικοί, χορεύονται ακόμη στην Ελλάδα.

Η χαρά της επιστροφής σκιάστηκε από βαριά σκιά. Κανένας δε θυμήθηκε να αλλάξει τα πανιά. Ο βασιλιάς Αιγέας μια μέρα ανεβασμένος όπως κάθε μέρα στην Ακρόπολη, είδε από μακριά το μαυροφορεμένο πλοίο, νόμισε πως ο γιος του χάθηκε κι απελπισμένος έπεσε στη θάλασσα και πνίγηκε. Προς τιμήν του η θάλασσα πήρε το όνομα Αιγαίο.

Ο ΤΑΛΟΣ

Ο γίγαντας από χαλκό, ο Τάλος, ήταν ένα από τα γαμήλια δώρα του Δία στην Ευρώπη. Τον είχε κατασκευάσει ο Ήφαιστος, ο θεός μεταλλουργός και εφευρέτης θαυμαστών μηχανικών αντικειμένων. Κάποιοι έλεγαν πως αποστολή του ήταν να λύνει των ανθρώπων τις διαφορές σε όλη την Κρήτη.

Γι' αυτό έφερνε τον γύρο του νησιού τρεις φορές το χρόνο, κουβαλώντας τις χάλκινες πλάκες του νόμου στους ώμους του. Άλλοι όμως αφηγούνταν ότι ο Τάλος δεν ήταν μόνο ο φρουρός του νόμου ήταν και φρουρός ολόκληρης της Κρήτης. Τρεις φορές την ημέρα έκανε τον γύρο της και μόλις έβλεπε να πλησιάζουν εχθρικά καράβια, τα έστελνε στον πάτο της θάλασσας, εκτοξεύοντας πελώριους βράχους. Αν πάλι κάποιος ξένος τολμούσε να πατήσει το πόδι του στη γη του Μίνωα, ο Τάλος πηδούσε στη φωτιά και με αναμμένο κορμί τον έσφιγγε πάνω στο στήθος του. Και μόλις τον εξόντωνε, γελούσε βροντερά.

Κάποτε πέρασαν από την Κρήτη και οι Αργοναύτες, επιστρέφοντας με το χρυσόμαλλο δέρασ από την Κολχίδα. Ο Τάλος δεν τους άφηνε να πλησιάσουν, όμως η Μήδεια, η μάγισσα που είχαν μαζί τους οι ξένοι, τον μάγεψε, τον ακινητοποίησε και τον πλησίασε. Ο γίγαντας ήταν άτρωτος, είχε όμως μια μοναδική φλέβα που ξεκινούσε από τον λαιμό και κατέληγε στη φτέρνα του και έκλεινε με ένα καρφί. Η μάγισσα τράβηξε το καρφί, το θεϊκό υγρό που κυλούσε μέσα του χύθηκε και ο γίγαντας άφησε την τελευταία του πνοή.

ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΚΑΙ ΙΚΑΡΟΣ

Στο μυθικό στερέωμα η Αθηνά συχνά συνδέεται με την Κρήτη. Εκτός από τον Θησέα, από το νησί πέρασε κι ένας άλλος διάσημος Αθηναίος, ο Δαίδαλος.

Ο Δαίδαλος ήταν ο πιο θαυμαστός αρχιτέκτονας, γλύπτης, τεχνίτης και εφευρέτης στον αρχαίο κόσμο. Είχε επινοήσει πλήθος εργαλεία και μηχανήματα, ήταν ακόμη ο πρώτος που έφτιαξε αγάλματα όμοια πολύ με

τους ανθρώπους, με κίνηση στα μέλη τους. Πριν από αυτόν, τα αγάλματα τα έφτιαχναν με μάτια κλειστά και χέρια κολλημένα στα πλευρά τους. Τα αγάλματα του Δαίδαλου ήταν τόσο ζωντανά, ώστε όλοι νόμιζαν πως έβλεπαν, πως μίλαγαν κι αν δεν τα έδεναν θα περπατούσαν και θα έφευγαν.

Παρά τη φήμη του, ο Δαίδαλος διώχθηκε απ' την Αθήνα. Ο λόγος ήταν ο φόνος του ταλαντούχου ανιψιού του από φθόνο. Έτσι βρέθηκε στην Κρήτη, όπου έχτισε πολυτελή παλάτια, βωμούς, λουτρά και τον λαβύρινθο. Σκάλισε όμως και μία ξύλινη αγελάδα, για να βοηθήσει την Πασιφάη να ενωθεί με τον όμορφο ταύρο του Ποσειδώνα. Ο Μίνωας οργίστηκε τότε μαζί του και η Πασιφάη για να τον προστατέψει, τον έκρυψε σε μέρος μυστικό. Για να τον εντοπίσει, ο Μίνωας έδωσε εντολή να ελέγχουν εξονυχιστικά τα καράβια που έφευγαν από την Κρήτη.

Ο άξιος τεχνίτης δεν ήταν δυνατόν να μη βρει λύση. Παρατηρώντας τα πουλιά, κατασκεύασε μεγάλες φτερούγες, από πούπουλα κολλημένα μεταξύ τους με κερί, και παίρνοντας μαζί τον Ίκαρο, τον γιο που είχε αποκτήσει από μία δούλα του βασιλιά, έφυγε πετώντας από την Κρήτη. Ο Ίκαρος, όμως, μαγεμένος από το πέταγμα στο κατάφωτο Αιγαίο, και ελαφρύτερος όπως ήταν από τον πατέρα του, ανέβηκε πολύ ψηλά και ο ήλιος έλιωσε το κερί στις φτερούγες του. Έπεσε ο Ίκαρος στη θάλασσα και πνίγηκε κοντά σ' ένα νησί που το είπαν Ικαρία και το πέλαγος γύρω του Ικάριο. Ο Δαίδαλος, αφού τον έκλαψε, συνέχισε το πέταγμα και βρήκε καταφύγιο στην Σικελία.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΑ

Αφού εδραίωσε την θαλασσοκρατία του και ίδρυσε εμπορικούς σταθμούς σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, ξεκίνησε ο Μίνωας να βρει τον Δαίδαλο. Σε όποιο τόπο πήγαινε έλεγε πως θα γεμίσει με χρυσάφι αυτόν που θα κατάφερνε να περάσει μία κλωστή μέσα από ένα σαλιγκάρι. Ήξερε πως μόνο ο αθηναίος Δαίδαλος ήταν ικανός να βρει τη λύση. Έφτασε έτσι και στη Σικελία και έθεσε το πρόβλημα στον βασιλιά της, τον Κώκαλο. Εκείνος έτρεξε στον Δαίδαλο που αφού σκέφτηκε λιγάκι τρύπησε τον πάτο του σαλιγκαριού, έδεσε στην άκρη της κλωστής σε ένα μυρμήγκι και το άφησε να μπει περπατώντας από μπροστά και να βγει από πίσω. Όταν επέστρεψε ο Κώκαλος με τον γρίφο λυμένο, ο Μίνωας κατάλαβε και απαίτησε να του παραδώσουν τον φυγά. Ο Κώκαλος δεν έφερε αντίρρηση, πρότεινε μάλιστα να τον φιλοξενήσει. Κι εκεί, στο λουτρό του σικελιάνικου παλατιού ο βασιλιάς της Κρήτης τελείωσε τη ζωή του, άδοξα, δολοφονημένος.

Χιλιάδες χρόνια κράτησαν οι λαοί στη μνήμη τους τη θύμηση του Μίνωα, τη σιδερένια του θέληση, μαζί με την αξεπέραστη δικαιοσύνη του, αυτή που τον αξίωσε να έχει την πρώτη θέση ακόμα και στον Άδη. Στον κάτω κόσμο οι νεκροί δικάζονταν από τρεις δικαστές, τον Μίνωα, τον αδερφό του τον Ραδάμανθυ και τον Αιακό, τον δίκαιο και σοφό βασιλιά της Αίγινας. Λένε πως ο Ραδάμανθυς δίκαιζε τις ψυχές των Ασιατών, ο Αιακός των Ευρωπαίων και ο Μίνωας, ως αρχιδικαστής, τις περιπτώσεις που αμφισβητούνταν.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ : ΜΠΑΖΙΡΓΙΑΝΝΗΣ Χ. , ΝΕΩΦΩΤΙΣΤΟΥ Κ. της Β΄ΤΑΞΗΣ

ΣΧ.ΕΤΟΣ : 2022-23

ΠΗΓΗ: ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ , ίδρυμα Γ. και Α. ΜΑΜΙΔΑΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : Κ.ΧΑΛΕΠΗ